

Allah'ın Kuran'daki Vaatlerine ve Uyarılarına Ülfetle Bakmaktan Kaçınmak

Kuran ayetleri bazen birden fazla konuyu açıklar. Dikkatli bakıldığında, ayetin insanlara bir öğüt taşımanın yanında, Allah'ın insan, toplum veya hayat üzerinde meydana getireceğini bildirdiği belirli sonuçlardan da söz ettiği görülebilir. Örneğin Allah bir ayetinde şöyle buyurur:

“Eğer şükrederseniz, elbette size artırırım.” (İbrahim Suresi, 7)

Bu ifade ilk bakışta şükürün önemini vurgulayan ve şükür ibadetine teşvik eden bir ayet olarak algılanır. Gerçekten de öyledir. Ancak ayete daha dikkatli bakıldığında, şükretme ile Allah'ın artırması arasında da açık bir ilişki kurulduğu görülür. Allah, şükreden kimseler için Kendisinin gerçekleştireceği bir sonucu açıkça bildirmekte ve bu sonucu nimet artışı olarak belirtmektedir. Dolayısıyla ayette, şükretmenin Allah'ın beğendiği bir ibadet, güzel bir ahlak ve kulluk görevi olmasının yanında, Allah'ın şükredenlere vereceği bir karşılıktan söz edildiği de anlaşılmaktadır.

Benzer bir ilişki Bakara Suresi'nin 152. ayetinde görülür:

“Beni anın, Ben de sizi anayım.” (Bakara Suresi, 152)

Bu ayet de zikrin önemini ortaya koyan bir ifade olmanın yanı sıra, insanın Allah'ı anması ile Allah'ın insanı anması arasında doğrudan bir ilişki kurmaktadır. Burada insanın yaptığı fiil ile Allah'ın gerçekleştireceği fiil aynı cümle içinde yer almaktadır. Allah, insanın Kendisini anması durumunda, buna karşılık Kendisinin insanı anacağını bildirmektedir. Bu nedenle ayetin “Allah'ı anın” şeklindeki ilk kısmına odaklanırken ve bu çok önemli öğüdü alırken, ikinci kısmında yer alan açık bildirimi gözden kaçırmamak gerekir. Allah'ın insanı anması, muhteşem bir vaattir. Bu vaat, bir mümin için son derece hayati ve heyecan vericidir.

Kuran'da bu tür ilişkiler ortaya koyan pek çok ayet vardır. Allah'tan sakınmak ile bir çıkış yolu bulmak, şükretmek ile nimetlerin artırılması, Allah yolunda çaba göstermek ile hidayet arasında

bağlantılar kuran ayetler bulunmaktadır. Üstelik bu ilişkiler yalnızca insanın dış dünyasında meydana gelen sonuçlarla sınırlı değildir. Kuran, insanın davranışlarının kalbi, düşüncesi, algısı ve değerlendirme gücü üzerinde ortaya çıkan sonuçlarından da söz etmektedir.

Bu nedenle ayetlerin verdiği genel mesajları kavrarken, cümle yapısında taşıdıkları özel bildirimleri de dikkatle görmek gerekir. İnsan hayatına ilişkin yalnızca “nasıl yaşanması gerektiğini” değil, belirli tercihler karşısında hangi sonuçların meydana geleceğini bildiren ayetlerin bu yönünü göz önünde bulundurmak önemlidir. Kuran’ı dikkatli okumak, ayetlerin hangi ilişkiyi kurduğunu ve Allah’ın hangi fiili kime, hangi durumda nispet ettiğini fark etmeyi gerektirir.

Talak Suresi’nin 2 ve 3. ayetleri de bu açıdan dikkat çekici bir örnek oluşturur:

“Kim Allah’tan sakınırsa, Allah ona bir çıkış yolu açar ve onu hiç beklemediği yerden rızıklandırır.”
(Talak Suresi, 2-3)

Burada iki ayrı sonuçtan söz edilmektedir. İlk sonuç bir çıkış yoludur. Ardından beklenmedik bir yerden gelen rızıktan bahsedilmektedir. Dolayısıyla ayetin Allah’tan sakınmayı ahlaki bir özellik ve takva alameti olarak ortaya koymanın yanı sıra, Allah’ın gerçekleştireceği sonuçları da bildirdiği görülür. Takip eden ayette ise, “Kim Allah’tan sakınırsa, Allah onun işinde bir kolaylık meydana getirir.” diye buyurulmaktadır. (Talak Suresi, 4) Böylece Allah’tan sakınmak ile çıkış yolu, beklenmedik bir rızık ve kolaylık arasında açık bir ilişki kurulmaktadır.

Enfal Suresi’nin 29. ayetinde ise Allah’tan sakınmanın başka bir sonucu bildirilir:

“Ey iman edenler! Allah’tan sakınırsanız, O size bir furkan verir.” (Enfal Suresi, 29)

Furkan, doğru ile yanlış ayırt edebilme gücüdür. Burada Allah’tan sakınmak ile furkan verilmesi arasında açık bir ilişki olduğu görülmektedir. Allah’ın, Kendisinden sakınan kimseye bir furkan vereceğini bildirmesi, Kuran’daki sebep-sonuç ilişkilerinin yalnızca dış dünyaya ait olmadığını ortaya koymaktadır. Bazı sonuçlar insanın algısında, görüşünde ve değerlendirme gücünde ortaya çıkar.

Ankebut Suresi'nde de insanın gösterdiği çaba ile Allah'ın gerçekleştireceği fiil arasında benzer bir ilişki kurulur:

“Bizim uğrumuzda çaba gösterenleri mutlaka yollarımıza yönelteceğiz.” (Ankebut Suresi, 69)

Burada Allah, insanın çabasını Kendi yollarına yöneltmekle ilişkilendirmektedir. Ayette yalnızca “çaba gösterin” denmemekte, insanın Allah uğrunda gösterdiği çabanın ardından Allah'ın Bizzat gerçekleştireceği bir fiil de bildirilmektedir. Ayetin bu kısmında verilen vaat, mümin için son derece mühimdir. Allah'ın Kendi yollarına yönelteceğini bildirmesi, bir mümin açısından son derece heyecan verici ve büyük bir müjdedir.

Kuran'da sebep-sonuç ilişkileri yalnızca olumlu sonuçlarla sınırlı değildir. İnsan Allah'tan uzaklaşmayı ve O'nun zikrinden yüz çevirmeyi tercih ettiğinde ortaya çıkacak sonuç şöyle bildirilir:

“Kim Rahman'ın zikrinden yüz çevirirse, ona bir şeytan tahsis ederiz, artık o onun yakın arkadaşıdır.” (Zuhruf Suresi, 36)

İlk bakışta ayette, Allah'ı zikretmekten uzak kalmamak ve bu konuda titiz olmak gerektiği, dolayısıyla Allah'ın zikrinden yüz çevirmekten sakınılması gerektiği anlaşılır. Ayete dikkatli bakıldığında, bunun çok ağır bir sonucu olduğu da görülür: Allah, zikrinden yüz çeviren kişiye bir şeytan tahsis edeceğini ve o şeytanın o kişinin yakın arkadaşı olacağını bildirmektedir. Bu, bir mümin için son derece dehşet verici bir durumdur. Allah tarafından bir insana bir şeytanın tahsis edilmesi, müminin, üzerinde çok ciddiyetle duracağı bir uyarıdır. Bu ayeti okuyan bir mümin için bu söz okunup geçilecek bir konu olamaz; hayatının merkezine yerleşir. Böyle bir duruma düşmemek için hayatı boyunca büyük bir titizlik gösterir.

Taha Suresi'nde de benzer bir ilişki kurulmaktadır:

“Kim benim zikrimden yüz çevirirse, onun için sıkıntılı bir hayat vardır.” (Taha Suresi, 124)

Burada da Allah'ın zikrinden yüz çevirme ile sıkıntılı bir hayat arasında açık bir bağlantı vardır.

Muhammed Suresi'nde ise insanın Allah yolundaki eylemi ile Allah'ın yardımı arasında doğrudan bir ilişki kurulur:

“Eğer Allah’a yardım ederseniz, O da size yardım eder ve ayaklarınızı sağlamlaştırır.”
(Muhammed Suresi, 7)

Burada insanın eylemi ile Allah'ın karşılığı açık biçimde yan yana getirilmektedir. Allah, Kendi dinine yardım eden kişiye yardım edeceğini ve ayaklarını sağlamlaştıracağını bildirmektedir. Dolayısıyla ayette, Allah'ın dinine yardım etme ibadetinin teşvik edilmesinin yanında, Allah'ın o kuluna yardım edeceğine dair muazzam bir vaat de yer almaktadır. Bu, bir mümin için son derece olağanüstü bir haber ve büyük bir nimettir.

Kuran'da insanın davranışları ile Allah'ın bildirdiği sonuçlar arasındaki bu ilişkileri değerlendirirken, Allah'ın vaadinin kesin olduğunu da göz önünde bulundurmak gerekir. Allah, “... Şüphesiz Allah vaadinden dönmez.” (Al-i İmran Suresi, 9) buyurmaktadır. Bir başka ayette ise, “... Allah'tan daha çok ahbine vefa gösterecek kim vardır?...” (Tevbe Suresi, 111) diye buyurarak, verdiği vaadin kesinliğini ve gerçekleşeceğini bildirmektedir. Allah bir konuda belirli bir sonucu gerçekleştireceğini bildiriyorsa, bu söz O'nun vaadidir. Şükredenlere nimetin artırılacağını, Allah'tan sakınanlara bir çıkış yolu açılacağını, Allah için çaba gösterenleri Kendi yollarına yönelteceğini veya Allah'ı ananları Allah'ın anacağını bildiren ayetler ve Kuran'da bu yönde yer alan diğer ayetler de bu açıdan değerlendirilmelidir. Ayetlerde bildirilen bu sonuçlar, Allah'ın gerçekleştireceğini açıkça bildirdiği vaatlerdir.

İnsan Kuran'ı defalarca okumuş, birçok ayetin anlamını biliyor, hatta bazı ayetleri ezberlemiş olabilir. Fakat ülfet, yani aşinalık, bazen dikkatin önüne geçebilir. Kişi bir ayeti daha önce defalarca okusa da, onun içindeki bir ayrıntıyı fark etmeyebilir. Bir fiilin öznesini, bir sonuç bildiren ifadeyi veya insanın davranışı ile Allah'ın gerçekleştireceği fiil arasındaki bağlantıyı, ayetin alışılmış anlamı içinde gözden kaçırabilir. Öyle ki bazen gözden kaçan husus, ayetin altında saklanan bir sır değil, ayet tarafından zaten açıkça ortaya konmuş olan gerçeğin kendisidir.

İnsanın fiilleri ile Allah'ın gerçekleştireceği sonuçlar arasındaki ilişkileri ortaya koyan, insanın dış dünyasına olduğu kadar iç dünyasına da ışık tutan daha pek çok ayet bulunmaktadır. Her bir ayetin farklı yönleriyle ele alınması, ilk okuyuşta fark edilmeyen pek çok anlamın ortaya çıkmasını

sağlayabilir. Bu da Kuran'ın yalnızca tek bir mesajı aktaran değil, insanın hayatını, nefsinin ve içinde bulunduğu dünyayı farklı yönleriyle kuşatan muazzam zenginlikte bir kitap olduğunu bir kez daha ortaya koymaktadır.

İnsan Kuran'ı tekrar tekrar okudukça, daha önce fark etmediği anlamları ve ilişkileri görmeye başlayabilir. Allah, "Onlara ufuklarda ve kendi nefislerinde ayetlerimizi göstereceğiz ki onun gerçek olduğu onlara iyice belli olsun." (Fussilet Suresi, 53) buyurmaktadır. Her okuyuşta daha önce fark edilmeyen bir yönünün ortaya çıkması, Kuran'ın sınırsız bir anlam derinliğine sahip olduğunu ve Allah tarafından gönderilmiş Hak bir kitap olduğunu gösteren mucizevi bir özelliktir.

<https://www.harunyahya.info/makaleler/Allah-in-kuran-daki-vaatlerine-ve-uyarilarina-ulfetle-bakmaktan-kacinmak>